

СТИЛЬ ТА ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СУЧАСНОЇ ФОРТЕПІАННОЇ МІНІАТЮРИ

Метою статті є комплексний розгляд сучасної фортеп'яної мініатюри у взаємозв'язку стильової та виконавської проблематики, визначення властивих мініатюрі характерних особливостей, які виявляються в єдності змісту і форми твору. **Методологія** дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових, мистецтвознавчих та культурологічних підходів, серед яких стильовий, жанровий, порівняльно-історичний, а також комплекс методів і аналітичних підходів, вироблених в галузі герменевтики і теорії інтерпретації. Теоретичною основою роботи при дослідженні стилю - від стильових тенденцій часу до стилю окремого твору - стали фундаментальні праці в галузі естетики, літературознавства та музикознавства. Особливе значення для роботи має фундаментальна праця К. Зенкіна, присвячена дослідженню фортеп'яної мініатюри у творчості композиторів-романтиків. **Наукова новизна** дослідження визначається зверненням до малодослідженою тематики – фортеп'яної мініатюри другої половини ХХ - початку ХХІ ст. Вперше крізь призму мініатюри аналізуються змістові і жанрово-стильові особливості, характерні для фортеп'яної музики, виявляються нові тенденції в галузі виконавської інтерпретації жанру фортеп'яної мініатюри. **Висновки.** Вбираючи до себе різнополярність стильових тяжінь епохи, фортеп'яна мініатюра відображає найбільш впливові тенденції часу, пов'язані з неокласицизмом, неоромантизмом, неофольклорними, авангардистськими, мінімалістськими і джазовими течіями. Одночасно у мініатюрі втілюється безліч художніх концепцій постмодернізму, пов'язаних з ідеями «нової еклектики», «нової простоти», «нової релігійності», «нової естетики числа». Жанр сучасної фортеп'яної мініатюри постає багатограним музичним феноменом, який яскраво розкривається у різноманітних аспектах свого існування. Сучасна фортеп'яна мініатюра не тільки глибоко відображає дух нашої епохи, але й має багатий потенціал комунікативних та художніх якостей.

Ключові слова: фортеп'яна мініатюра; стиль; жанр; постмодернізм; інтерпретація.

Жукова Ольга Николаевна, преподаватель, концертмейстер Днепропетровской академии музыки имени М. Глинки

Стиль и исполнительская интерпретация современной фортепианной миниатюры

Целью статьи является комплексное рассмотрение современной фортепианной миниатюры во взаимосвязи стилистической и исполнительской проблематики, определение присущих миниатюре характерных особенностей, которые проявляются в единстве содержания и формы произведения. **Методология исследования** основана на сочетании общенаучных, искусствоведческих и культурологических подходов, среди которых стилистический, жанровый, сравнительно-исторический, а также комплекс методов и аналитических подходов, выработанных в области герменевтики и теории интерпретации. Теоретической основой работы при исследовании стиля - от стилистических тенденций времени к стилю отдельного произведения - стали фундаментальные труды в области эстетики, литературоведения и музыковедения. Особое значение для работы имеет фундаментальный труд К. Зенкина, посвященный исследованию фортепианной миниатюры в творчестве композиторов-романтиков. **Научная новизна** исследования определяется обращением к малоисследованной тематике - фортепианной миниатюре второй половины ХХ - начала ХХІ в. Впервые сквозь призму миниатюры анализируются содержательные и жанрово-стилистные особенности, характерные для фортепианной музыки, выявляются новые тенденции в области исполнительской интерпретации жанра фортепианной миниатюры. **Выводы.** Вбирая в себя разнополярность стилистических тяготений эпохи, фортепианная миниатюра отражает наиболее влиятельные тенденции времени, связанные с неоклассицизмом, неоромантизмом, неофольклорными, авангардистскими, минималистскими и джазовыми течениями. Одновременно в миниатюре воплощаются множество художественных концепций постмодернизма, связанных с идеями «новой эклектики», «новой простоты», «новой религиозности», «новой эстетики числа». Жанр современной фортепианной миниатюры является многогранным музыкальным феноменом, который ярко раскрывается в различных аспектах своего существования. Современная фортепианная миниатюра не только глубоко отражает дух нашей эпохи, но и имеет богатый потенциал коммуникативных и художественных качеств.

Ключевые слова: фортепианная миниатюра; стиль; жанр; постмодернизм; интерпретация.

Zhukova Olga, tutor of the Dnipropetrovsk Music Academy by M. Glinka

Style and Performing Interpretation of Modern Piano Miniature

The purpose of the article is a comprehensive consideration of modern piano miniatures in the relationship between stylistic and performing issues, defining inherent miniatures of characteristic features that are manifested in the unity of the content and form of the work. **The methodology** of the research is based on a combination of general scientific, artistic and cultural approaches, including stylistic, genre, comparative-historical, as well as a set of methods and analytical approaches developed in the field of hermeneutics and interpretation theory. Fundamental works in the field of aesthetics, literary criticism and musicology have become the theoretical basis of work in the study of style - from stylistic tendencies of time to the style of a separate work. Of particular importance to the work is the fundamental work of K. Zenkin, devoted to the study of piano miniatures in the work of romantic composers. **The scientific novelty** of the research is determined by the application to the little-studied subjects - piano miniature of the second half of the XX - beginning of the XXI century. For the first time, through the prism of the miniature, the content and genre-style features characteristic of piano music are analyzed, new trends in the field of performing the interpretation of the genre of piano miniatures are revealed. **Conclusions.** By absorbing the heterogeneity of style gains of the era, the piano miniature re-

flects the most influential tendencies of time associated with neoclassicism, neo-romanticism, neo-folklore, avant-garde, minimalist, and jazz currents. At the same time, the miniature embodies many artistic concepts of postmodernism, associated with the ideas of "new eclecticism", "new simplicity", "new religiosity", "new aesthetics of the number". The genre of contemporary piano thumbnail is a multifaceted musical phenomenon, which is clearly revealed in various aspects of its existence. The modern piano miniature not only deeply reflects the spirit of our era, but also has a rich potential of communicative and artistic qualities.

Key words: piano miniature; style; genre; postmodernism; interpretation.

Актуальність дослідження. Стаття присвячена дослідженню феномену фортепіанної мініатюри періоду другої половини ХХ - початку ХХІ століття. Цей час характеризується багатьма тенденціями, що визначають саму життєздатність жанру фортепіанної мініатюри і актуальність його вивчення зокрема. У числі таких тенденцій – велика насиченість подієвого процесу пострадянського простору та безперервне ущільнення самого музичного часу, що відзначається вченими з різних галузей наукового знання, що й зумовило інтерес у суспільстві до малих форм у різних видах мистецтва. До обставин, що також пояснюють підвищення уваги до жанру мініатюри, додамо ще одну, яка до сих пір мало помічається мистецтвознавцями. Вона пов'язана з кількісними показниками присутності мініатюри у композиторській творчості даного періоду часу, оскільки, починаючи ще з 50-х років ХХ століття, радянськими авторами був створений величезний пласт малих фортепіанних творів, який не піддається точному підрахунку.

Радянська доба увійшла в історію музики як період, в який перевага віддавалася монументальним жанрам - симфонія, опера, ораторія. Жанр фортепіанної мініатюри був порівняно мало витребуваний домінуючим соціокультурним середовищем. Ця певна чужорідність і навіть деяка маргінальність жанру проявила себе у багатьох особливостях його існування. Перш за все це майже повна відсутність виконань - величезна кількість творів музики (сотні, тисячі п'єс) ніколи не виконувалися навіть у навчальному процесі. Навіть у теперішній час коло мініатюр, що входять до педагогічного та виконавського репертуару, розширюється досить повільно. Однак саме у виконавській сфері роль мініатюри неможливо переоцінити. Властива їй емоційна і образна змістовність сприяє формуванню найважливіших виконавських якостей: артистизму, безпосередності та особливої виразності ігрового начала. Важливою стає роль мініатюри у фортепіанному класі - вона становить невід'ємну частину репертуару на всьому протязі музичного навчання, сприяє вирішенню великої кількості художніх і методичних завдань.

Парадоксальність існування мініатюри проявилася й у ставленні до неї навіть композиторів, бо багато з них до нещодавнього часу не вважали навіть за обов'язкове датувати створення своїх дрібних фортепіанних творів. Слід зазначити, що жанр фортепіанної мініатюри так і не отримав цілісного висвітлення у науковій літературі. Все це у сукупності визначає актуальність даної роботи.

Метою статті є комплексний розгляд сучасної фортепіанної мініатюри у взаємозв'язку стильової та виконавської проблематики, визначення властивих мініатюрі характерних особливостей, які виявляються в єдності «всього змісту і всієї форми твору» [7, 36].

Ступінь вивченості проблеми. Серед наукових досліджень, присвячених фортепіанному мистецтву, практично відсутні роботи, що відображають проблеми сучасної мініатюри як цілісного явища у творчості композиторів другої половини ХХ - початку ХХІ ст. Фундаментальні дослідження К. Зенкіна, що розкривають особливості поетики романтичної мініатюри, охоплюють собою панораму фортепіанної музики ХІХ - першої половини ХХ ст.[3; 4]. Важливі висновки, що стосуються поетики жанру мініатюри у різних видах мистецтва, містяться в статті Є. Назайкінського [10]. Окремі сторони фортепіанної мініатюри у творчості композиторів вивчалися в роботах І. Башарова, В. Боголепова, І. Ліхачової, С. Ісаєвої і Е. Гунина, Т. Левая, Р. Донін, Л. Романової, Т. Юрової [2; 5; 6; 10; 11]. Однак за межами спеціального вивчення виявляються такі значущі проблеми, як: динаміка існування жанру у різні періоди історії, пріоритети в області змісту та засобів художньої виразності, а також його здатності до відбиття провідних стильових тенденцій часу. Недостатньо дослідниками охоплені також області, пов'язані з датуванням і хронологічною періодизацією матеріалу та питання, обумовлені виконавськими і педагогічними аспектами існування фортепіанної мініатюри.

Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових, мистецтвознавчих та культурологічних підходів, серед яких стильовий, жанровий, порівняльно-історичний, а також комплекс методів і аналітичних підходів, вироблених в області герменевтики і теорії інтерпретації. Теоретичною основою роботи при дослідженні стилю - від стильових тенденцій часу до стилю окремого твору - стали фундаментальні праці в галузі естетики, літературознавства та музикознавства (Ю. Боров, Д. Ліхачов, О. Лосєв) [7; 9]. Проблеми жанру досліджувалися також в опорі на праці вчених-філологів М. Бахтіна та Ю. Лотмана. Особливе значення для нашої роботи має фундаментальна праця К. Зенкіна, присвячена дослідженню фортепіанної мініатюри у творчості композиторів-романтиків [3].

Наукова новизна статті визначається зверненням до малодослідженою тематики – фортепіанна мініатюра другої половини ХХ - початку ХХІ ст. Вперше крізь призму мініатюри аналізуються змістові і жанрово-стильові особливості, характерні для фортепіанної музики, виявляються нові тенденції в області виконавської інтерпретації жанру фортепіанної мініатюри.

Фортепіанна мініатюра постає як особливий жанровий різновид камерної музики, що володіє специфічною системою засобів музичної виразності. Взагалі проблема поділу музичних форм на великі та малі отримала висвітлення у працях Ю.Тинянова, Н. Гуляницького, Л. Фрейверт. Основна відмінність між цими формами знаходиться не тільки в галузі розміру твору, але й в особливостях формоустрою - у великих формах акцентується увага на великих елементах, у малих – на деталях і нюансах. Таким чином, можливо зробити висновок про необхідність розмежування понять саме мініатюри і малої форми, які можуть бути представлені як співвідношення жанру та найбільш відповідною йому композиційної моделі.

Теоретичною основою для даного дослідження прислужила фундаментальна праця К. Зенкіна «Фортепіанна мініатюра та шляхи музичного романтизму», яка охоплює собою період початку ХІХ - першої половини ХХ століття. Характерні ознаки мініатюри, за К. Зенкіним, включають романтичний порив і емоційну гнучкість, смислово напруженість інтонування та народжену нею «приховану програмність». Жанр, на думку вченого, невіддільний від фортепіано як інструмента одночасно камерного та універсального, що володіє невичерпними виразними можливостями [3].

Розглядаючи особливості поетики мініатюри, можна відзначити, що до специфічних жанрових рис мініатюри можна віднести: подвійність і амбівалентність образно-емоційної сфери; символічність і метафоричність художнього простору; специфічну організацію форми, підпорядковану інтонаційним принципам розвитку; прагнення до циклізації. Необхідно також відзначити посилення ролі програмності у фортепіанних п'єсах другої половини ХХ століття, а також ряд нових тенденцій у розвитку циклічних творів.

Звернення до фортепіанної мініатюри другої половини ХХ століття викликає необхідність усвідомлення «стилю часу», що характеризується різнополярністю естетичних установок. Основною стало для нас розуміння стилю як «принципу конструювання ... всього потенціалу художнього твору в цілому», що здійснюється за допомогою «прототипу» або «первинної моделі» [9, 39]. Ми спираємося також на тезу Д. Лихачова, згідно з яким стиль найяскравіше проявляє себе в окремому творі, а «стилеутворююча система може бути розкрита в усіх елементах твору» [7, 36].

З точки зору композитора В. Сільвестрова як автора жанр мініатюри акумулює у собі спонтанне творче начало. Саме йому належить визначення мініатюри як «ядра творчого процесу», цінність якого полягає у здатності до кристалізації інтонаційної основи, що відбиває сутнісні характеристики музичного мистецтва [6]. Про особливе значення мініатюри зазначає й А. Пярт - створення ним фортепіанної п'єси «Для Аліни» стало стимулом до здобуття іншого, раніше не існуючого стилю [6]. Таким чином, багато сучасних композиторів прямо вказують на особливу роль мініатюри у контексті власної творчості.

У музично-виконавській культурі другої половини ХХ століття виникає й новий досвід інтерпретації. Горизонти цього багатогранного поняття значно збагатилися у ХХ столітті завдяки використанню ідей герменевтики, які отримали свій розвиток у філософських працях Г.-Х. Гадамера, П. Рікера, Е.-Д. Хірша. Однією з ключових категорій стає «розуміння», що має на увазі повторення процесу творчості у зміненому порядку.

Виконавська інтерпретація охоплює сфери, які представляють практичні питання виконавського мистецтва і зачіпають такі важливі аспекти виконавської виразності, як: форма, фактура, фразування, ритм, артикуляція, штрихи, динаміка, агогіка. Необхідно також відзначити виникнення нових підходів в області виконавської інтерпретації, які визначаються загальними тенденціями епохи. Так, стильовий плюралізм у мистецтві породжує множинність інтерпретаційних підходів та наближає діяльність виконавця до наукового пошуку.

Існують характерні риси камерного виконавського стилю, у рамках якого саме й існує фортепіанна мініатюра. Його формування зумовлене, зокрема, активним пошуком нових форм концертної діяльності. У виконавському стилі мініатюри присутні лірична витонченість, увага до деталей, різноманітність динамічного і алогічного нюансування. Разом з тим, драматичні колізії ХХ століття значно розширюють межі жанру, залучаючи до виконавського арсеналу більш ширший спектр образних, словесних і темброво-динамічних засобів художньої виразності. До важливих практичних аспектів інтерпретації мініатюри можна віднести моменти, які пов'язані з прийомами алогічного та динамічного нюансування, а також з особливим сенсоутворювальним значенням деталей (гармонічний зворот, фактурна або ритмічна формула, лейтінтервал).

Переважаюча частина фортепіанних мініатюр – це програмна музика. Естетика часу, що вимагає ясності і доступності змісту, знаходить у цьому своє послідовне втілення. Програмність - найважливіша властивість мініатюри, по суті, мега властивість, яка проникає в усі її різновиди та охоплює широкий спектр емоційної і образної сфери. Коло ідей, що складають основу програми у тому чи іншому творі, як вже давно відомі, так й зовсім нові, привнесені часом. Так, наприклад, у мініатюрі зберігається увага до всіх традиційних видів програмної музики - музичним картинам і замальовкам, творам, нав'язаним світом природи та різними казковими образами.

Кінець ХХ - початок ХХІ ст. являє собою складний і досить суперечливий період - вектор його духовної спрямованості у значній мірі визначають філософські ідеї постмодернізму. Своєрідний «дух

часу» суттєво впливає й на жанр фортепіанної мініатюри зламу віків, в якій знаходять відображення соціальні та естетичні зміни, що спостерігаються у музичному мистецтві періоду.

Аналіз палітри жанрів і метаморфоз, що відбуваються з ними, виявляє ряд об'єктивних тенденцій, які визначають існування мініатюри у сучасних умовах. Так, останні десятиліття відзначені не тільки зменшенням кількості обробок народних мелодій, але й певною зміною їх змістовного ракурсу. Зміни також стосуються конкретних жанрів - наприклад, прелюдії і етюда, у значній мірі втрачають свій непрограмний характер - більшість творів, які фігурують у музичній панорамі цього періоду, мають узагальнено-сюжетні підзаголовки.

Як і раніше, значне місце у творчості композиторів 1990-х - 2000-х років належить дитячій музиці, тематика якої висвітлює динаміку соціокультурних змін, що відбулися в суспільстві. Зникнення у пострадянському просторі «залізної завіси» та відкриття кордонів стимулює розширення й «географії» самих творів. У цей період часу створюється також велика кількість збірників дитячих п'єс дидактичної спрямованості, концепцію яких можна визначити як «навчання із захопленням». Однією з характерних особливостей сучасного етапу розвитку фортепіанної педагогічної мініатюри є її тісний зв'язок зі словом - віршами, прислів'ями, скоромовками. Значне місце в області сучасної дитячої мініатюри належить джазовим п'єсам - широкий розвиток цього напрямку спостерігається і в інших сферах фортепіанної мініатюри, що призводить до створення цілих циклів прелюдій, блюзів, регтаймів.

Ще одна помітна тенденція сучасного етапу творчості полягає в активному використанні символічної програмності як певного «вільного асоціативного поля» (В. Тарнопольський), що знаходить вираз у прагненні до словотворчості, а також у появі мініатюр з назвами на іноземних мовах [6].

У цей період часу присутні практично всі жанри, які характерні для втілення мініатюри. Однак, незважаючи на згадану традиційність, їх трактування нерідко представляється незвичайним, часом навіть експериментаторським. Також для наших років характерний постійно зростаючий інтерес авторів до багатогранного жанру постлюдії, яка уособлює певний символ «кінця часу композиторів» (В. Мартинов). Дана тенденція відбивається у появі ряду творів (наприклад В. Сильвестрова), в яких рельєфно переломлюється індивідуальна авторська концепція, що дозволяє у повній мірі усвідомити глибинну самотність «стилю твору» [6].

Сучасна мініатюра представляє собою складне явище, в якому традиційні та новаторські риси творчості сплетені у єдине нерозривне ціле. До найбільш стабільних елементів даного жанрового комплексу відносяться такі ознаки, як: дотримання принципу «велике у малому»; символічність і метафоричність емоційно-образної сфери; подвійність і амбівалентність; смислова напруженість інтонування; компактність і лаконізм форми. Одночасно в розвитку сучасної мініатюри спостерігаються явища, пов'язані з посиленням впливу індивідуально-авторського початку на саму жанрову систему; інтенсифікацією драматургічних процесів; модифікацією початкового імпульсу у створенні твору; активним використанням у композиції принципів монтажної форми; розкриттям нових тембрових властивостей фортепіанного звучання.

Висновки. Мініатюра, яка ввібрала в себе основні тенденції мистецтва другої половини ХХ - початку ХХІ ст., стає своєрідним «літописом епохи», що відображає багато її тенденцій і віянь. Процеси, що характеризують розвиток фортепіанної мініатюри у різні періоди, відрізняються диференційованою і внутрішньою неоднорідністю. Кінець ХХ і початок ХХІ століття відзначені зростанням інтересу авторів до духовно-сакральної сфери, жанру постлюдії та подальшим розвитком сфери меморіального. До найбільш затребуваних областей сучасної мініатюри в усі періоди існування відноситься сфера програмної музики, значну частину якої становлять твори дитячої тематики. Відмінною ж особливістю другої половини ХХ - початку ХХІ ст. стає розквіт жанру дитячої педагогічної мініатюри. Вбираючи до себе різнополярність стильових тяжінь епохи, фортепіанна мініатюра відображає найбільш впливові тенденції часу, пов'язані з неокласицизмом, неоромантизмом, неофольклорними, авангардистськими, мінімалістськими і джазовими течіями. Одночасно у мініатюрі втілюється безліч художніх концепцій постмодернізму, пов'язаних з ідеями «нової еkleктики», «нової простоти», «нової релігійності», «нової естетики числа». Таким чином, жанр сучасної фортепіанної мініатюри є багатогранним музичним феноменом, який яскраво розкривається у різноманітних аспектах свого існування. Дана робота покликана привернути увагу до різнобічних проблем сучасної фортепіанної мініатюри, яка не тільки глибоко відображає дух нашої епохи, але ще й володіє багатим потенціалом комунікативних і художніх якостей.

Література

1. Бендицкий А., Арановский М. К вопросу о моделирующей функции музыки // Музыка как форма интеллектуальной деятельности: Сб. статей. М.: КомКнига, 2007. - С. 155.
2. Боголепова В. Изобразительный компонент в детской фортепианной музыке российских композиторов второй половины ХХ века. Тамбов, 2008. – 89 с.
3. Зенкин К. Фортепианная миниатюра и пути музыкального романтизма. М., 1997.- 415 с.
4. Зенкин К. Фортепианная миниатюра Шопена. М., 1995.- 151 с.
5. Исаева С., Гунина Е. Г. Сураев-Королев. Десять прелюдий-импровизаций. Саранск, 2006.- 18 с.
6. Левая Т. Моцарт и Сильвестров: мотив вестничества / Т. Левая // Моцарт в движении времени : По материалам международной конференции : Сборник статей / М. : Композитор, 2009 . – 149 с.

47. Лихачёв Д. Поэтика древнерусской литературы. Л.: Художественная литература, 1971. - С. 36.
8. Лихачёва И. Фортепианные пьесы Родиона Щедрина. М., 1976.- 243 с.
9. Лосев А. Проблема художественного стиля. К.: Collegium, Киевская Академия Евробизнеса, 1994. - С. 220.
10. Назайкинский Е. Поэтика музыкальной миниатюры [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.21israel-music.com/Poetika.htm>
11. Юрова Т. Фортепианные произведения современных отечественных композиторов в педагогическом репертуаре. М., 2010. – 144 с.

References

1. Bendytskyi A., Aranovskyi M. K voprosu o modelyruishchei funktsyy muzyky // Muzika kak forma yntellektualnoi deiatelnosti: Sb. statei. M.: KomKnyha, 2007. - S. 155.
2. Boholepova V. Yzobrazitelnyi komponent v detskoj fortepyanno muzike rossiyskikh kompozytorov vtoroi polovyny XX veka. Tambov, 2008. – 89 s.
3. Zenkyn K. Fortepyannaia mynyatiura y puty muzikalnoho romantyzma. M., 1997.- 415 s.
4. Zenkyn K. Fortepyannaia mynyatiura Shopena. M., 1995.- 151 s.
5. Ysaeva S., Hunyna E. H. Suraev-Korolev. Desiat preliudyi-ymprovizatsyi. Saransk, 2006.- 18 s.
6. Levaia T. Motsart y Sylvestrov: motiv vestnychestva / T. Levaia // Motsart y dvyzhenyy vremeny : Po materialam mezhdunarodnoi konferentsyy : Sbornyk statei /. M. : Kompozytor, 2009 . – 149 s.
7. Lykhachёv D. Poetyka drevnerusskoi lyteraturi. L.: Khudozhestvennaia lyteratura, 1971. - S. 36.
8. Lykhachёva Y. Fortepyannie pesi Rodyona Shchedryna. M., 1976.- 243 s.
9. Losev A. Problema khudozhestvennoho stylya. K.: Collegium, Kyevskaia Akademyia Evrobyznesa, 1994. - S. 220.
10. Nazaikynskiy E. Poetyka muzikalnoi mynyatiuri [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.21israel-music.com/Poetika.htm>
11. Yurova T. Fortepyannyye proyzvedeniya sovremennikh otechestvennikh kompozytorov v pedahohycheskom repertuare. M., 2010. – 144 s.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2018 р.

УДК 784.5

DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2018.147617>

Кучурівський Юрій Степанович

викладач кафедри хорового диригування
Одеської національної музичної академії
імені А. В. Нежданової
ORCID 0000-0003-0007-8636
yskuchurivsky@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЖАНРУ РЕКВІЕМУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МУЗИЦІ

Мета статті. Стаття присвячена питанню національних особливостей розвитку реkvієму як жанру заупокійної музики в англійській музичній традиції і творчого інтересу до нього композиторів сучасності. **Методологія.** У дослідженні використовуються системний та музично-культурологічний методи, які спрямовані на виявлення національно-культурного контексту становлення професійної музичної творчості в Англії в контексті взаємодії різних етнічних і богослужбових традицій. Метод музично-стильового аналізу застосовується для визначення специфічних стилістичних показників заупокійної музики в англіканстві, що дозволяє розглядати творчі досвіди композиторів середини ХХ - початку ХХІ століть в контексті національної традиції. **Наукова новизна.** Національно-культурні витоки реkvієму в англійській хоровій музиці не досліджувалися в українському музикознавстві, також спеціально не розглядалися сучасні композиторські інтерпретації цього жанру. З огляду на специфіку розвитку богослужбової музики в Англії, дослідницький інтерес звернений до генезису жанрово-стильової специфіки заупокійної меси в творчості англійських композиторів. Дана проблематика значною мірою заповнює тематичні прогалини у вивченні англійської музичної культури. **Висновки.** Доля реkvієму в англійській музичній традиції складалася в складних і суперечливих умовах взаємодії римо-католицьких традицій і реформаторських англіканських оновлень богослужбової практики. Спеціальними догматичними принципами обумовлено "зникнення" жанру заупокійної меси в англіканстві і формування відповідного чину поховання, який значно відрізняється від латинського реkvієму. Стиль англіканського хоралу складався у відповідності з вимогами до мінімалізації виразних музичних засобів і ясності. Жанри гімну і антему є найбільш показовими для англіканського співу в стилістичному відношенні і затребуваними в композиторській практиці сучасності.

Ключові слова: реkvієм; англійська музика; британська музика; хорова музика; англіканство; англіканський спів; національна традиція.

Кучуривский Юрий Степанович, преподаватель кафедры хорового дирижирования Одесской национальной музыкальной академии имени А. В. Неждановой

Национальные аспекты развития жанра реkvієма в английской музыке

Цель статьи. Статья посвящена вопросу национальных особенностей развития реkvієма как жанра заупокійной музыки в английской музыкальной традиции и творческого интереса к нему композиторов современно-